

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA 19 DE DESEMBRE DE 1913

Núm. 1825 ————— ANY XXXV

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims ————— Atrassats: 20

A VOTRE SANTÉ, BARCELONINS...

EL HOMBRE-AQUARIUM
(Fenòmeno de Barcelona)

—Prestin atenció en mí, cavallers, i veuràn què cosa és tenir gana.

El diner espantat

'Ésser cronista és un ofici deliciós, senzillament perquè sovint cal parlar de coses que no se'n sab res en absolut.

Fóra negar l'evidència si diguessim que'l fet més culminant de la setmana no ha sigut el pànic financer del qual ha resultat víctima el banc

«Hispano-Americano».

El nostre deure és parlar-vos de l'afer del banc «Hispano-Americano». Deplorem, ara més que mai, no ésser homes de finances. En la nostra vida hem tingut una ocasió propícia per a tractar un poc íntimament el diner, i tant-de-bo, lectors—ho diem plens de recansa,—posseïssim d'ell un pregón coneixement, per a dir-vos-en coses pregones.

No obstant, n'hi hà prou amb tenir sentit comú, per a comprendre que'l diner espantat hà d'ésser una causa de pertorbació evident per a la marxa dels negocis. Ja ho heu vist, el diner espantat ha posat en un greu compromís una casa forta, i, si l'espant no passa, hauràn sigut moltes altres les cases compromeses.

Déu-nos-en-guard d'un pànic general. Un bon amic posa a la meva consideració lo que esdevindria si, en un moment donat, tot el diner en massa fos pres d'aqueixa patira inexplicable que afolla i priva de reflexionar.

De moment, nosaltres, estariem absolutament tranquils. Després ens sembla que seria un tragí formidable. Imagineu-vos a tots els bancs amb una corrúa de ciutadans a la porta, anant a treure els séus interessos. Després, tots aquests ciutadans, escampant-se per la ciutat, portant cada qual el séu capitalet a sobre, com les formigues el séu ou quan l'ai-

gua les hi inunda el formiguer. Alguns no podrien pas arrossegat-lo, i és ben cert que haurien d'acceptar l'auxili dels pobres i agrair-los-hi com ara els pobres han d'acceptar i agrair l'auxili dels rics.

Espantat, el diner, totes les cases de Banca caurien en fallida. Per de prompte quedarien en vaga forçosa una pila de *tenedors* de llibres. I les juntes d'acreedors serien propiament sufragis universals. Com que cada banc en *quiebra* deixaria un passiu, ens sorprendria la terrible certesa de que els negocis *bancaris* es feien especulant amb el diner agè. Aleshores sabriem que un *banquer* és un senyor que no té altre capital que la confiança dels demés, o siga un pobre a qui els rics li donen a guardar les riqueses. Retirada la confiança, i per lo tant les riqueses, home a l'aigua. Prova que'l banquer, per sí sol, no és gaire gran cosa.

Però, siguin pocs siguin molts, sense banquers no's pot viure.

Penseu la confusió espantosa que esdevindria en el comerç, retirada la *lletra de canvi*, els *tant per cent*, els *xecs* i demés endròmines.

Per verificar cada pagament amb diner contant i sonant, es necessitaria un tren. La complicació esdevindria tant grossa que la vida social restaria paralizada.

Forçosament, aleshores, no hi hauria més remei que anar a cercar un pobre abnegat que volgués ésser banquer. Se li faria un capital, se depositarien a les seves mans alguns milions i arregla't. L'home, amb la confiança d'uns, lograria conquerir la dels altres, i, com en aquest món tot és començar, tornarien a marxar bé les finances, sense les quals ni el món fóra món ni la vida pot existir.

Verament horroritza considerar el trastorn que un espant total del diner arribaria a produir. I horroritza més si es té en compte lo espantadiç que és ell, i per lo tant lo fàcilment que's podria produir tal cataclisme.

Mireu, sinó, lo succeït amb el banc «Hispano-Americano». Un rumor, una sospita, un no-res, fa abocar precipitadament a tota una multitud a retirar els séus capitals. La por s'encomana com la verola. Naturalment que'l banc, assetjat

— Ara veieu!... Amb quina senzillesa una casa se'n và per terra!

DIAROL

LA GIOCONDA

Unic sistema per a que no la tornin a robar: vestir-la a la moda.

d'aqueixa manera, ha de sucumbir, i al sucumbir ell ne fa sucumbir d'altres.

Això dels bancs són com els punts d'una mitja; escorregut un, d'altres se n'escorren. Sort que entre banc i banc existeix un poc d'egoisme i no s'ajuden mutuament.

Recordeu que'l que intenta salvar un negat s'exposa a negar-se. Perque si els bancs s'ajudessin i el diner anés espantant-se, jo us asseguro que no hi hauria aturador.

Convinguem que hem escapat d'una i bona. Això està encara primparat.

Es necessita ésser cronista i filòsof per a no immutar-se enfront d'aqueix daltabaix financer que hauria pogut sobreviure si al diner no li passa l'espant.

El no ésser compte-correntista, ni dipositari, ni tenir

crèdit contra cap entitat bancària, dóna una sang freda admirable.

I és per això que a nosaltres ens ha sigut permès reflexionar pregonament, diàfanament, i donar al públic una claríssima idea del significat d'una suspensió de pagaments, i explicar la transcendència i relació que en la vida econòmica d'un poble tenen els afers bancaris.

El servei rendit al públic, encara que desde les planes d'un periòdic humorístic, és dels que donen aquella interior satisfacció tant cobejada per un escriptor honorat.

Ningú, ningú pot suposar la joia que sentim al fer punt.

P. BERTRANA

Perdoneu-los, senyor rei!

És una súplica que hem llegit enternits.

És el clam d'uns pecadors damnats per la justícia humana, els quals, ja entre reixes, se transformaren i esdevingueren gent honorable, tant honorable que l'amo del presiri els hi obrí les portes, i allí, a la Ceuta de negra tradició, plantaren una botigueta, i després de la botigueta bastiren una família, i amb la família i la botiga una caixa d'estalvis, de il·lusions i d'esperances.

Tot anava bé; l'antic timador tenia crèdit; a l'assassí li donaven la mà els oficials; el sàtir havia conquerit, amb sa conducta austera, la mà d'una noia de bona casa. De sobte, el castell edificat amb tanta pena caigué sota'l buf de la civilització. Espanya, la nostra mare—nostra i dels presidaris—havia contret el compromís de portar al Marroc tots els avenços d'Europa; lo primer que tenia de fer, la tal Espanya, era treure la roba bruta que rentaven allí, a Ceuta, els seus fills pecadors.

El moro no podia, de cap de les maneres, fer-se compte de que'l penediment acompanyat d'un ferm propòsit d'esmena, rescata a un home. Ah, no!... El moro tenia de saber que qui la fa la paga, i la paga ben sencera.

I així, als lliberats, a copia de sacrificis, de grillons i de cadenes, als que tractaven de fer la seva vida esmicolada

en un moment de passió encesa per qualsevol dels set pecats capitals, les cadenes de la llei anaren a trobar-los novament, trencant de pas les amoroses dels braços de ses dones i fills.

I el comerciantet, el dependent, l'industrial, que ja's veia nèt de tota culpa i depurat de les fetors del presiri, es trobà altre cop emmanillat i en comptes de retornar a Espauya per abraçar a sa mare, com a lliure ciutadà, ho tingué de fer entre civils i amb les mans agarrotades.

— Què diu, mister?... que té ganes de treure?...
Doncs compri'm una apuntació.

Mare!... Quina rabia hauria tingut jo...

I d'això no fa dies, ni setmanes, ni mesos. Fa anys que aquests homes, que havien vist el sol d'Àfrica lliurement, jeuen en les ombres del presiri de Figueres.

Tots som culpables d'haver-los oblidat; avui demanen l'indult. Demanem-lo tots amb ells, que Déu no vol pas la mort del pecador, sinó la seva esmena.

R.

La "Gioconda"

Piquem de mans, fem salva, llensem al volt les campanes i les esquelles, sense exceptuar la de la TORRATXA!... El retrat de Monna Lisa, l'hermosa *Gioconda*, amb el seu enigmàtic somris i la seva inoblidable mirada, ha tornat a aparèixer.

Bé s'ha fet desitjar, la grandíssima!... Dos anys, tres mesos i vuit dies, ha permanescut oculta a les nostres mirades, envolta en les ombres del misteri i donant lloc a tota mena de conjectures. I quan ja desesperavem de tornar-la a veure mai més, un jove italià, amb la més adorable de les naturalitats, ens alça de prompte el vel que encobria la seva estranya desaparició, i ens diu, alegre i somrient, com la bella fugitiva:

—La *Gioconda* demanaveu?... Hèusela aquí.—

Còm s'ha operat aquest miracle?

Frescos estàn encara en la memoria de tothom els detalls de la desaparició del cèlebre quadro de Lleonard de Vinci. El dia 21 d'agost de 1911 París rebia com un cop de maça la terrible nova: la *Gioconda*, joia i orgull del museu del Louvre, acabava d'ésser robada.

Quina desgracia!... Poc va faltar-hi per a que tota la França vestís de dol. S'acusà al Govern de negligent i incaaç. Així se guardaven els més preuats tresors artístics? ¿Còm estava organitzat el primer museu de França que era possible la sustracció de la seva obra capdal?...

Va buscar-se per tot arreu, va regirar-se cel i terra, va posar-se en moviment el personal més expert de la policia francesa... Tot inútil! Del quadro gloriós no n'havia quedat més rastre que'l marc esculpturat i el cristall que'l resguardava.

—Deu ésser a Bèlgica—deien uns.

—A Anglaterra—cridaven altres.

—Més aviat serà als Estats Units, en poder d'algun milionari—opinaven els que, coneixedors d'aquella gent, els consideren capaços de tot per a satisfer un gust o un impuls de la seva vanitat insuperable.

I la veritat era que, per aquella data, el quadro, tant misteriosament robat, no s'havia mogut de París. Així acaba

de saber-se ara, al mateix temps que's celebrava la seva feliç reaparició.

L'història és senzillíssima.

No fa gaires dies, un antiquari de Florencia, el senyor Geri, rebia de París una carta en la que un desconegut li deia:

«La *Gioconda* està en poder meu. Voleu comprar-me-la?»

Estranyat l'antiquari i no sabent si es tractava d'un boig o d'un bromista, contestà a l'autor de la carta invitant-lo a anar a Itàlia amb el quadre, a fi de veure'l i, una volta comprovada la seva autenticitat, resoldre lo que semblés més convenient.

I així va fer-se. El posseïdor de la *Gioconda* es traslladà a Florencia, i el passat divendres, dia 12, després d'unes breus negociacions en les que, a més d'en Geri, hi intervingué el director del museu d'aquella ciutat, l'obra mestra d'en Leonardo de Vinci era extreta del fons d'un bagul i oferta als ulls atònits dels dos tècnics italians.

—D'on l'heu tret aquest quadre?—va preguntar el senyor Geri.

—Del Louvre,—respongué el jove viatger:—Jo mateix vaig... apropiar-me'l.

—Vos sol?

—Sí. Haví treballat una temporada al museu en unes obres de restauració, i contemplant la *Gioconda*, va acudir-se'm l'idea de que no era just que aquesta meravella de l'art italià estés en poder dels francesos. Un dia que'm trobava sol en la sala, amb molta tranquil·litat despenjo el quadre, i després d'haver deixat el marc i el vidre en un recó fosc, vaig emportar-me'l sota la brusa sense que ningú em digués res.—

Eh!... Ja veieu si va ésser senzilla l'operació que a la gent li havia semblat tant difícil i complicada. I ja veieu també amb quina facilitat se pot extreure del Louvre de París un quadre, pintat sobre una taula, que té 77 centímetres d'alt per 53 d'ample.

El resultat d'aquesta entrevista pot fàcilment endevinar-se. Sense perdre un moment, el senyor Geri posà al lladre a la disposició de la policia i entregà el quadre al director de Belles Arts.

La nota còmica de l'assumpte és la sorpresa que aquest desenllaç ha causat al pobre robador, qui resulta dir-se Vicens Peruggia i és vidrier d'ofici.

—Aquesta sí que no me l'esperava!—diu que exclama l'infeliç, parlant amb els que van a veure'l a la presó.—¿Així és com paga Itàlia el favor que li faig, restituint-li una obra d'un fill il·lustre seu?

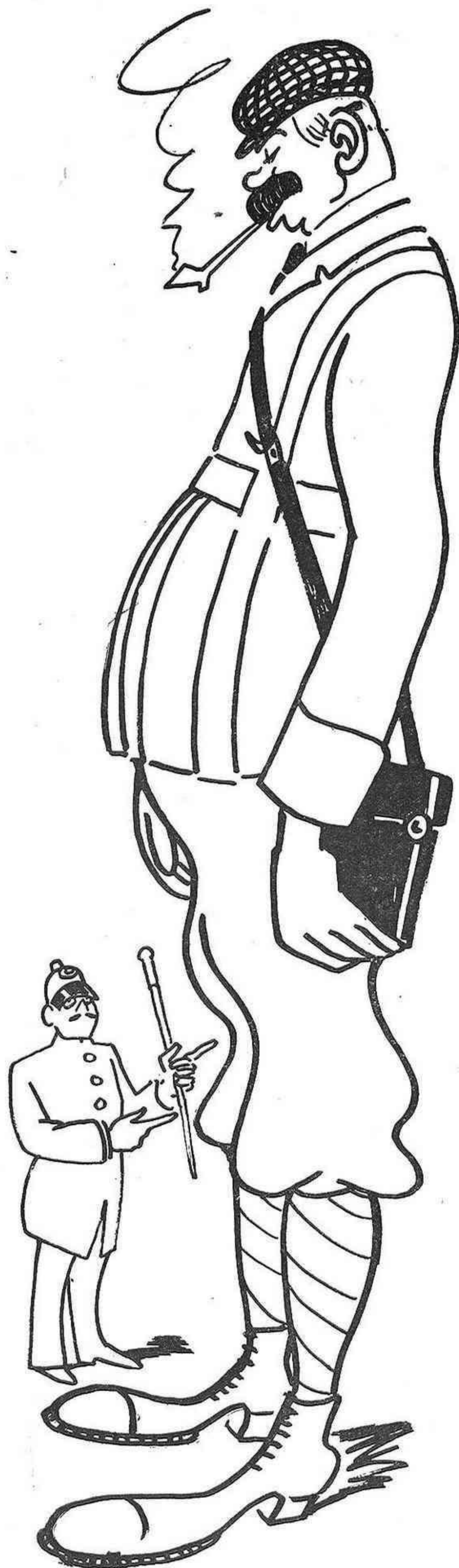
—Es que això que vos heu fet—li observen—no és una restitució, sinó una picardia. Vos heu robat.

—No és cert. M'he anexionat, simplement, un quadre que ja havia sigut nostre. I això no és cap pecat. ¡Vegessiu les obres que hi hà, als museus de París, afanades a Itàlia per Napoleón I quan va venir aquí a fer la guerra!...—

Això ensenyarà al desdixat Peruggia a no ésser tant candorós i a canviar de procediments.

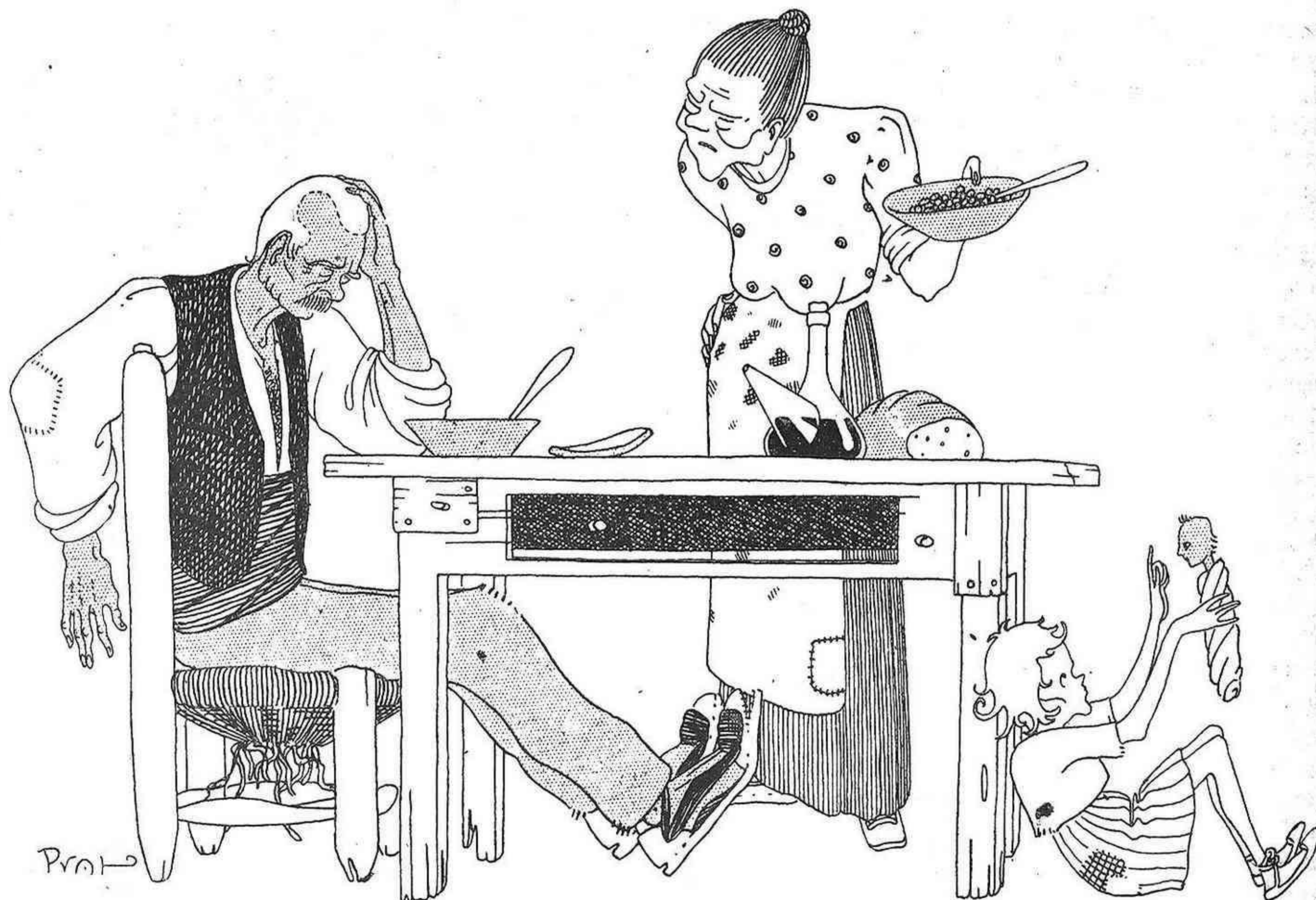
Una altra vegada que vulgui *anexionar-se* un quadre que li agradi, procuri realitzar l'operació acompanyat d'un cos d'exèrcit, com va fer Napoleón, i tot anirà com una seda.

MATÍAS BONAFÉ

FORASTERS

—On vol anar, ara?... A la Sagrada Família?
—Si tenen bona cervesa, anem-hi.

- Que no tens gana?... Que no't trobes bé?
- Puc tenir humor de menjar, si el banc «Hispano-Americà» ha sospès els «pagos»!

La figura i el caràcter

Es cert que tot prospera.

L'avassalladora empenta del mai prou alabat progrés, ens ho està demostrant, a cada punt, en tot. I sinó, ficseu-vos-hi: fins la modesta indústria de les figuretes de pessebre avença d'una manera ràpida, extraordinària.

Ara veureu si aneu a la fira de Santa Llúcia, unes figuretes fines, correctament dibuixades, gentil·líssimes, elegants, modelades amb art i pintades amb intel·ligència; unes figuretes molt més bones i, per consegüent, bastant més cares que les d'antany.

Abans compraveu un *Sant Josep*, una *mula*, un *bou* i una *Verge Maria* i us en feieu, tot plegat, vint cèntims, i encara us regalaven dos o tres conillets amb l'orella escrostonada. Els tres *Reis*, plens d'or i «fangueria», valien, drets, un ral, i, a cavall, una pesseta. Avui, amb el quènto de la «pasta fina», cada figura us costa un ull de la cara, amb la desventatja de que són més trencadices i tenen menys caràcter.

Veritat és que les figures d'ara són més artístiques, més ben deixades, amb membres proporcionats i colors justos i barniç llepat amb discreció, però han perdut tota la gràcia i tota l'ingenuïtat que tant les embellia. Tenen les mans i els peus ben fets, amb tot el detall indispensable i amb els cinc dits corresponents a cada peça, millor que no'ls hi col·loca-

ria en Torres García; tenen els ulls, i el nas, i la boca, i les orelles allà on les han de tenir, però no tenen això que deiem: caràcter.

Ademés, corren unes manades de bestioles, porcs, i oques, i xais, i cabres de celuloide que indignen al punt de demanar un misto!

Què s'han fet les clàssiques figures?... Aquell pagès amb el bè al coll, que no se sabia mai ben bé on acabava el bè i on començava el pagès; aquells porquets negres, pintats amb llustre de cirar botes i sostinguts per medi de quatre claus amb la cabota cap-per-vall; aquell pescador de canya, que aguantava un peix indefinible amb els genolls; aquell llaurador amb els dos bous al davant, que, banyuts i home, tot era una sola peça; aquella murga de cornamusaires que gastaven uns instruments que'ls eixien del propi ventre; i, sobre tot, aquell hereu tranquil, que romanía eternament ajupit, amb el cul a la fresca, fent de cos en plena naturalesa sure-ra... Totes aquelles figures clàssiques de l'escenari pessebrístic no negareu que eren una delícia pels ulls dels profans tant com pels ulls dels iniciats.

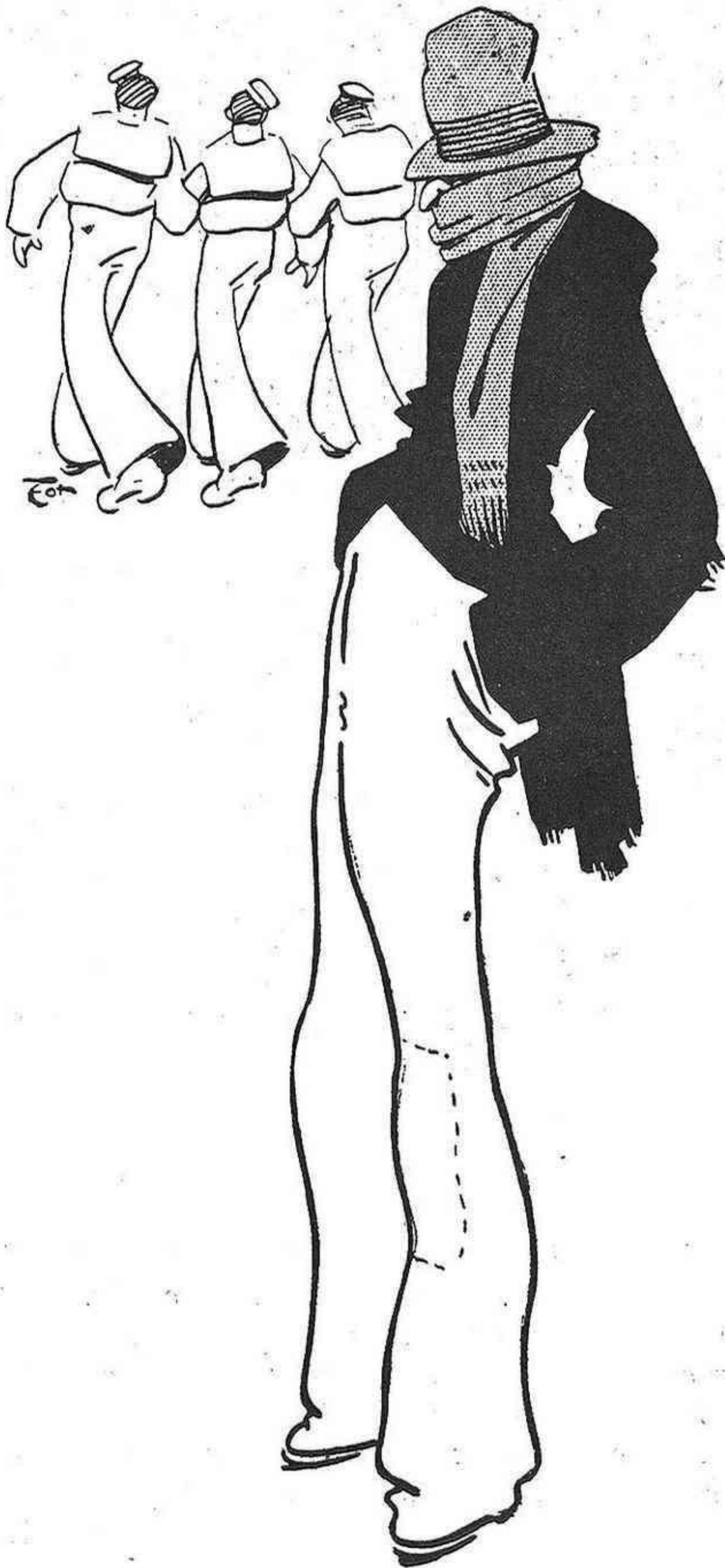
Abans, el pastor, la dòna que renta, la vella que fila, el llenyataire, el caçador, i fins els mateixos monarques d'Orient, eren sapats, fermes, robusts, tal com calien a la decoració i a l'ambient; tenien un tò de galtes més roig i més colrat; semblaven botiflers, de sanitosos que eren. Avui els veieu primos, esllanguits, delicats i groguencs com senyorets;

sembla que se'ls hagi encomanat la neurastenia, el mal de moda en les ciutats i en les viles.

I després... el caràcter, senyors meus! Val alguna cosa, el caràcter. ¿Concebírem les auques de redolins dibuixades per un senyor Riquer o els ex-votos pintats per un senyor Anglada?

La «pasta fina» i el celuloide han desprestigiats per complert els pessebres, desposseint-los de la nota més pintoresca que tenien: les figures barroeres de fang groller; les figures de fang que, mercès a la finura dels temps moderns i al barniç de la civilització han perdut en consistència i en caràcter.

PEPIS

UN TRONAT

—I aquests són els anglesos, terror de les nacions?...
Me'n fumo plà bé, jo, d'aquests anglesos.

GLOSARI

RIU AVALL

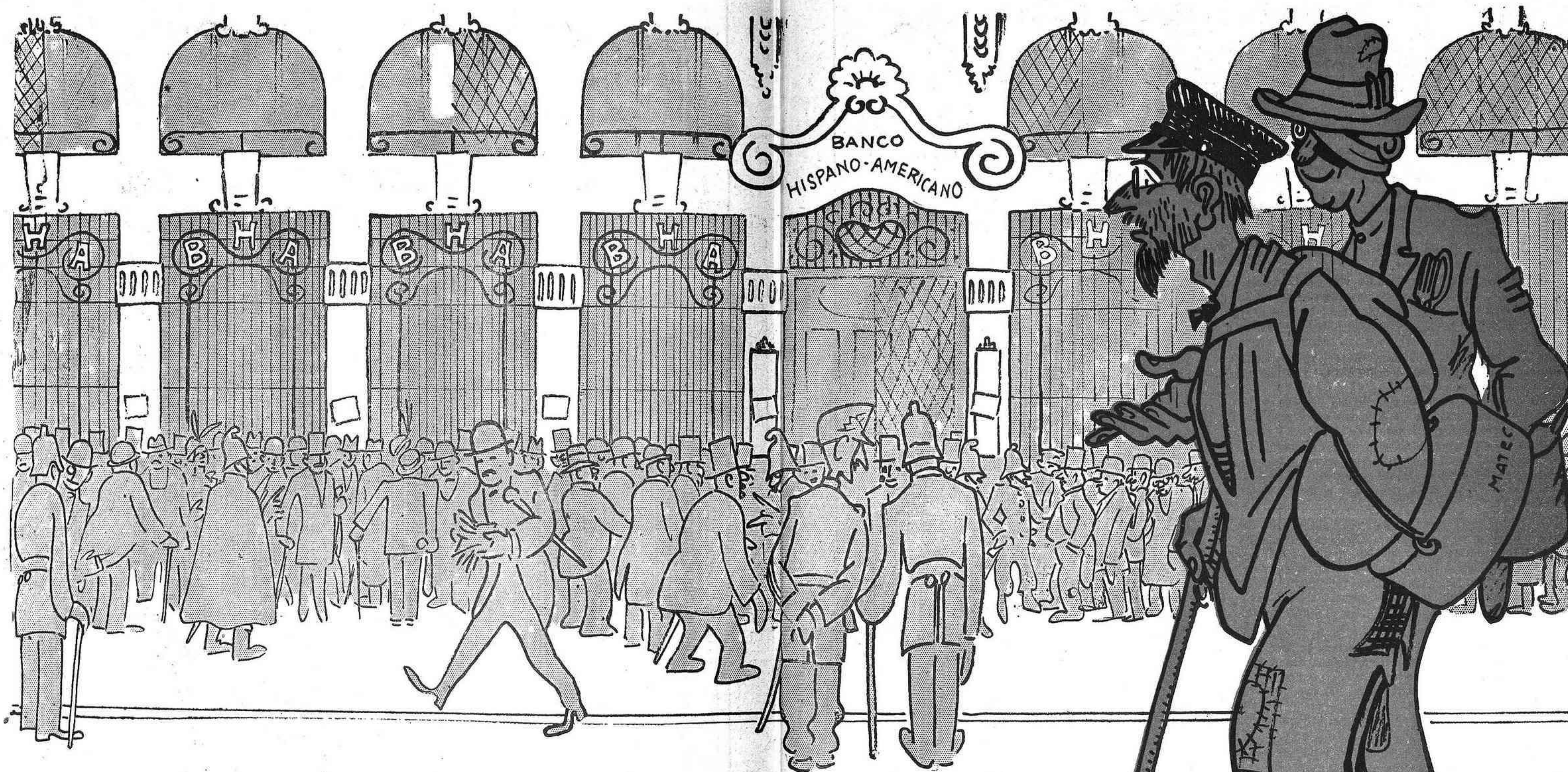
Segons datos geogràfics, que pot saber aquell que li convinga, ja no és en vuitanta jorns—com en la novela de Juli Verne—que's pot donar la volta al món, sinó en seixanta, i, si tanta pressa es porta, en cinquanta-vuit i algunes hores.

L'anar depressa ja no té cap mèrit. Avui ja no's corre; lo que's fa és esverament. Avui el planeta es va enriquint tant que ja resulta una menudencia. Aviat, el món, ens vindrà estret, i fins als núvols hi haurà empentes. No fa gaire temps que una anglesa, sense Baedeker i sense guia, ha atravesat l'Àfrica a peu, sols reposant el temps més just per fer lo que ja tota anglesa així que s'escapa de la llar: pintar unes quantes aquarel·les. Avui dia hi hà qui esmorza a Londres, dina a París, sopa a Brussel·les i, si encara li queda gana, pot fer el séu ressopó a Amsterdam. Avui fins en Weyler, que ja porta més anys al damunt que taques—i això que porta una levita que ja està feta una greixonera,—tant aviat el veieu a Mallorca com a Sant Quintí de Mediona, o de Mediona a Mallorca, fent d'ordinari dels dos pobles, amb una pressa que espervera. Avui dia, l'anar corrents, és quasi una necessitat; perque el que no hi và l'estalonen.

Lo estrany d'avui no és el córrer. Lo estrany és anar poc a poc; el deixar passar anys, el fer un viatge amb repòs i resignació per gaudir de lo viatjat. Avui, el mèrit és inspirar-se amb els passos de la tortuga, i els que poden guanyar aquest record, que'n podríem dir de la calma, són els que viatgen pel Tajo, desde Cuenca a Aranjuez.

Pot-ser us estranyarà un xic que'l Tajo siga navegable, però ho és. Ho és d'una manera que, pot-ser més que navegar, siga ageure's i... deire-m'ho córrer. Figura't tu, oh llegidor, que allí a les muntanyes de Cuenca encara hi hà alguns arbres, dels pocs que van quedant a Espanya; que aquests arbres, quan els han tallat, perque'ls ports surtin més barato, els tiren a l'aigua, i riu avall. Figura't que, com aquest riu no porta pressa d'arribar al mar, per no córrer els cent kilòmetres que hi hà de Cuenca a Aranjuez, hi estàn cinc mesos, tirant per curt, i figura't tu que en aquestes justes hi viatgen uns homes amb balsa, que també hi estàn els séus bons cinc mesos, si no's moren de passió d'ànima.

Aquests homes són uns viatgers que no'ls ve de mig any d'arribar, perque a l'arribar perden la feina. Quasi sense veure més arbres que'ls que'ls serveïen de navio, no hi hà raig de sol que no rebin ni humitat que no'ls remulli. Avall sempre, damunt d'un riu que camina poc a poc per semblar més caudalós; la seva missió és dur aquell remat que s'atura per les voreres, com si fossin pastors aquàtics. En tot el curs han de menjar el pa que han portat d'allà, de Cuenca; han de beure de l'aigua que troben; han d'atrevir-se per uns indrets que pot-ser no hi ha estat mai ningú, i han de saber de nedar, perque de tant en tant van a l'aigua. I això dura cinc

mesos, cavallers!; cinc mesos de viure en remull; cinc mesos de viure en un camí que no's camina; cinc mesos d'anar en un moble que no és barco, ni casa, ni tren; que no és estar en terra ni en mar; que és no moure's ni ésser al mateix lloc!... Cinc mesos de fer de brossa; quasi mig any de calendari, que ni l'arrenquen ni no l'arrenquen!... Com anar sis voltes a Amèrica, sense trobar cap Amèrica, i fent el viatge més llarg que's pugui fer sense moure's.

Aquests viatgers, com se pot comprendre, ja'l poden veure bé el paisatge. Tenen temps per tot, pel camí, de avorrir-se, de casar-se, de tenir fills, de tenir néts... Surten jovenets de Cuenca i un aic enllà quasi són vells.

Es deixen la barba, a l'eixida, i la tenen blanca a l'arribada. I tot això... per sis rals!... Fer de peix, d'anfibi, i de brossa per arribar a guanyar sis rals, no's pot pas viure amb més calma per arribar a morir de fam!

I molts moren pel camí!

Lo que hi hà és que'l riu també els porta lo mateix que si fossin justes velles.

XARAU

TELÓ ENLAIRE

LICEO.—Els aconteixements d'aquests darrers dies, en nostre gran teatre, han sigut les dues despedides del senyor de Muro, l'interpretació donada a la Santuzza de la *Cavalleria Rusticana* per la senyoreta Supervia i la primera representació del *Tristan*.

En de Muro, en les funcions de comiat, va confirmar-nos lo que ja havíem predit el primer dia, que és un tenor de facultats vocals com no n'hi han, sostenint notes agudíssimes amb seguretat pasmosa. La seva escola de cant no és de les que'ns acabin de convèncer, però reconeixem que és dels millors tenors que han trepitjat les taules del «Liceo», de molts anys ensà. A reveure.

—Fem eua, que pot-ser ens repartiran alguna cosa...
—No, home; aquesta és la sopa dels rics.

PIZAROL

La sorpresa de *La Cavallera*, que va cantar en de Muro, diumenge a la tarda, fou l'interpretació admirable i acabada que va donar al paper de Santuzza la nostra Supervia. Aquesta artista que, segons ens digueren, el dissabte a la tarda, sols sabia algun trocet de l'obra d'en Mascagni, va empassar-se en vintiquatre hores, el paper d'una manera tant justa, que'l públic del «Liceo» li tributà una veritable ovació; ni com a artista ni com a cantant pot demanar-se més.

I diumenge a la nit tornarem a sentir, els devots de la música, aquelles notes apassionades, i no igualades ni pel mateix Wagner, del *Tristan i Isolda*. El cantaren la Kaftal i la Cisneros, i en Viñas i en Formichi. Dir que van cantar el *Tristan* en Viñas i la Kaftal és dir que van cantar-lo els millors intèrprets que ha tingut. En Viñas sent de tal manera el personatge que, en el darrer acte, el públic sofreix amb el cantant, i la Kaftal estigué en tota l'obra, admirable, però sobretot en el cant de la mort, que la gent escoltà amb devoció.

El mestre Beidler va dirigir l'obra molt bé, sortint a compartir els aplausos amb els intèrprets.

Continuen els ensajos del *Parsifal*. Es veu que, cantants, pintors escenògrafos, directors escènics i empresaris fan tot lo que poden, perquè les impaciències i l'expectació que ha despertat aquesta darrera obra d'en Wagner, no quedin defraudades. Així siga.

PRINCIPAL.—Novetat de la setmana? Cap. S'ha continuat representant amb èxit l'excel·lent comedia *Papá*, però no ha durat en els cartells lo que's mereixia.

Ara havem entrat de ple altra vegada en els programes de gran broma o, per contrast, en els drames d'espectacle: *Els porucs*, *La torre dels sustos*, *La novela de la vida...* I per a les festes de Nadal se prepara la clàssica obra *Els pastorets Garrofa i Pallanga*. Com és de suposar, els plagues Santpere i Aymerich hi faràn de les seves. Vol dir que riurem de valent, i això que és qüestió d'estalviar les rialles per al dia 28, diada dels Ignocents.

TÍVOLI.—Un fenomen que deu valer, realment, la pena de veure's estava anunciat per a ahir, dijous. Diuen que's tracta de un individu que disfruta de quatre ventrells, que beu i endrapa més que un regidor. Aquest fart excepcional s'anomena Mac-Norton. La nostra «Cuca-fera», diu que'l va voler imitar en el banquet donat als marins anglesos (dotze duros el cobert) però sembla que, a l'arribar, als nou duros i mig, ja va haver de dir fava.

NOVEDADES.—Ahir degué tenir lloc l'estrena de *La Catedral*, revista en un acte que ha vingut trompetejada desde Madrid. Completava el programa de la funció la represa de *La Generala*, la deliciosa opereta del mestre Vives, amb la qual havia de debutar el tenor Ignasi Genovés.

—Aviat, molt aviat: *Matias López*, de gran èxit a Madrid.

NUEVO.—La funció en honor d'en Montero, amb motiu del centenari de *Arriba el telón*, va celebrar-se avui fa vuit dies, donant-se les tres parts d'aqueixa afortunada revista.

Una gentada immensa va acudir al «Nuevo», aplaudint tota la nit.

SORIANO.—Per referències, sabem que ha debutat un domador notable, Mr. Steil, qui presenta sis lleons *absolutament salvatges*.

CÓMICO.—S'ha estrenat una revista local amb el títol de *No hay entradas de paraiso*.

I, efectivament, ... d'entrades ne sobren cada nit, perquè el públic, amb una obra tant tonta i tant ensopida, no vol sapiguer-hi res.

SALA IMPERIO.—A la Sala Imperio va debutar dilluns la cèlebre artista Pilar Guerrero, qui abans de son debut s'ha fet la reclame per nostra ciutat, passejant amb aristòcrates i exhibint-se en els millors teatres i music-halls. Això va fer que'l dia de son debut la «Sala Imperio» estigués plena de distingida concurrència, que va premiar les dances de l'artista amb gran aplaudiment.

Palau de la Musica Catalana

«TRÍO DE BARCELONA»

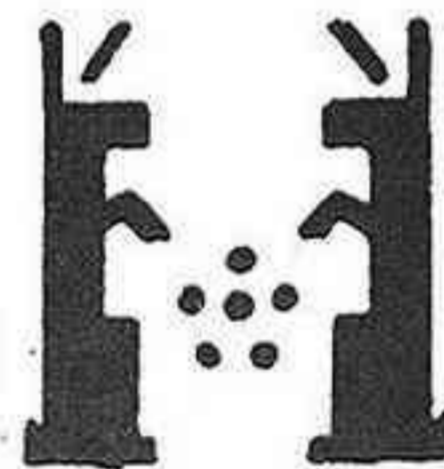
El concert que tingué lloc el passat diumenge a la tarda, en el Palau de la Musica Catalana, fou un èxit sorollós i merescut pels artistes Vives, Perelló i Marés.

Com era d'esperar, donada la valua dels concertistes, Beethoven, Schumann i Dvorak, sigueren magistralment interpretats.

En Perelló confirmà una vegada més la seva admirable tècnica i exquisida dicció; en Vives, aquest dia, va ésser quelcom més que l'acompanyant discret d'altres vegades; en Vives, diumenge, va demostrar-nos que era un pianista eminent i un erudit music coneixedor dels grans mestres que interpreta.

En Marés resulta també un concertista de força. La seva labor en el «trío» fou remarcable, sobressortint per la pastositat de sò i justesa de matisos que sab treure del violoncel.

El «Trío de Barcelona» mereix ésser declarat benemèrit, car la seva tasca pot arribar a ésser motiu d'orgull per a casa nostra.

Notes sportives

FOOT-BALL

Per fi el «Barcelona» ha pogut despendre's de la pega que pareixia perseguir-lo.

Diumenge a la tarda, en el partit de campionat que jugà contra l'«University», en el camp de l'«España», va triomfar per la friolera de cinc *goals* a un. Aqueix resultat superà als càlculs que feien els més optimistes.

En realitat calfa suposar, segons el resultat dels partits anteriors, que l'equip estudiantil, vencedor de l'«Español», estava capacitat per a donar un disgust al seu rival. I començaren amb la furia necessaria per a fer-ho.

El «Barcelona», per la seva part, després d'arribar a la porta de l'«University» i no lograr introduir la pilota, semblà que estigués encara baix l'influència del passat malefici.

L'«University» marcà el primer *goal*, i heus-aquí un poc esverats als partidaris del «Barcelona».

—Ja hi tornem a ésser!—deien.

Mes el tanto serví d'asperó, i els davanters que combinen, i en Massana que no dorm, lograren tot seguit l'empat. Va costar, per això, de rompre la mala estrugansa. El tanto fou entrat com aquell qui diu amb ternals. Un cop obtingut aquest en vingué un altre. Els dos foren obra d'en Bardí, que, encara que un xic més magristó que l'any passat, té la mateixa empenta.

No obstant, al ferm treballar dels simpàtics estudiants i a les seves boniques *arrancades*, i a la formidable defensa que oposà en Varela, i l'agilitat d'en Cuervo, el «Barcelona» s'apuntà tres *goals* més.

En Wallace, que cap a les darreries del partit estigué molt animós i ràpid, logrà, sinó recordem mal, entrar dos tantos.

En Massana l'altre. En Massana ja van tres partits de carrera que comet l'hassanya d'entrar la pilota al *goal* enemic, amb un d'aquells xuts superbs que tanta fama li han donat. D'això se'n diuen actes de contrició.

El fet és que'l «Barcelona» s'ha reviscolat. Els seus equips, més animosos, juguen millor. Deixant apart en Peris i en Car-

lier, que sempre estàn heroics, els altres treballaren com en els millors dies de les millors campanyes.

Ens va semblar, emperò, que mancava un poc de col·lació a la línia d'atac.

Ja aniràn entenent-se, si Déu ho vol.

La defensa fent-ho tant bé com podia; el *Padre* amb aquella *fè* i en Brusendorf amb aquella *esperança*. En Tarré, que oficiava de Sant Pere, de primer les mans li tremolaven; després fins pegà cops de puny, cops de puny estil Reñé, detestables sempre, encara que tinguin èxit, segons els cànons futbol·lístics.

Els altres partits de campionat, celebrats el diumenge, no foren interessants. El déu de les batalles fou propici als forts.

«L'Avenç», el simpàtic *team* dels andreuencs, poc més pega una tunda a l'«Español».

AVIACIÓ

Lliscant com els peixos dintre l'aigua verda, pel cel blau de nostra Barcelona, s'han passejat aquests dies dos aparells voladors. Anaven amunt, amunt...

Comprenem que té més mèrit volar alt; però enfilarse a tals altures mata una mica la curiositat dels vulgars espectadors.

Temem que, si l'aviació progressa tant, deixarà d'ésser sport per a esdevenir ofici; com no és tal sport menar una locomotora ni el fer de *chauffeur*.

Millor! Així quedarà demostrat una vegada més que no hi hà esforç inútil i que'l joc d'avui és profit per al demà.

Desitgem que'ls senyors Demazel i Tixier continuïn passejant-se com els coloms, pel cel de Barcelona, sense cap ensopçada.

Amb motiu de les festes de Nadal i Sant Esteve, ens veiem obligats a confeccionar el número de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA corresponent a la setmana entrant amb dos dies d'antelació.

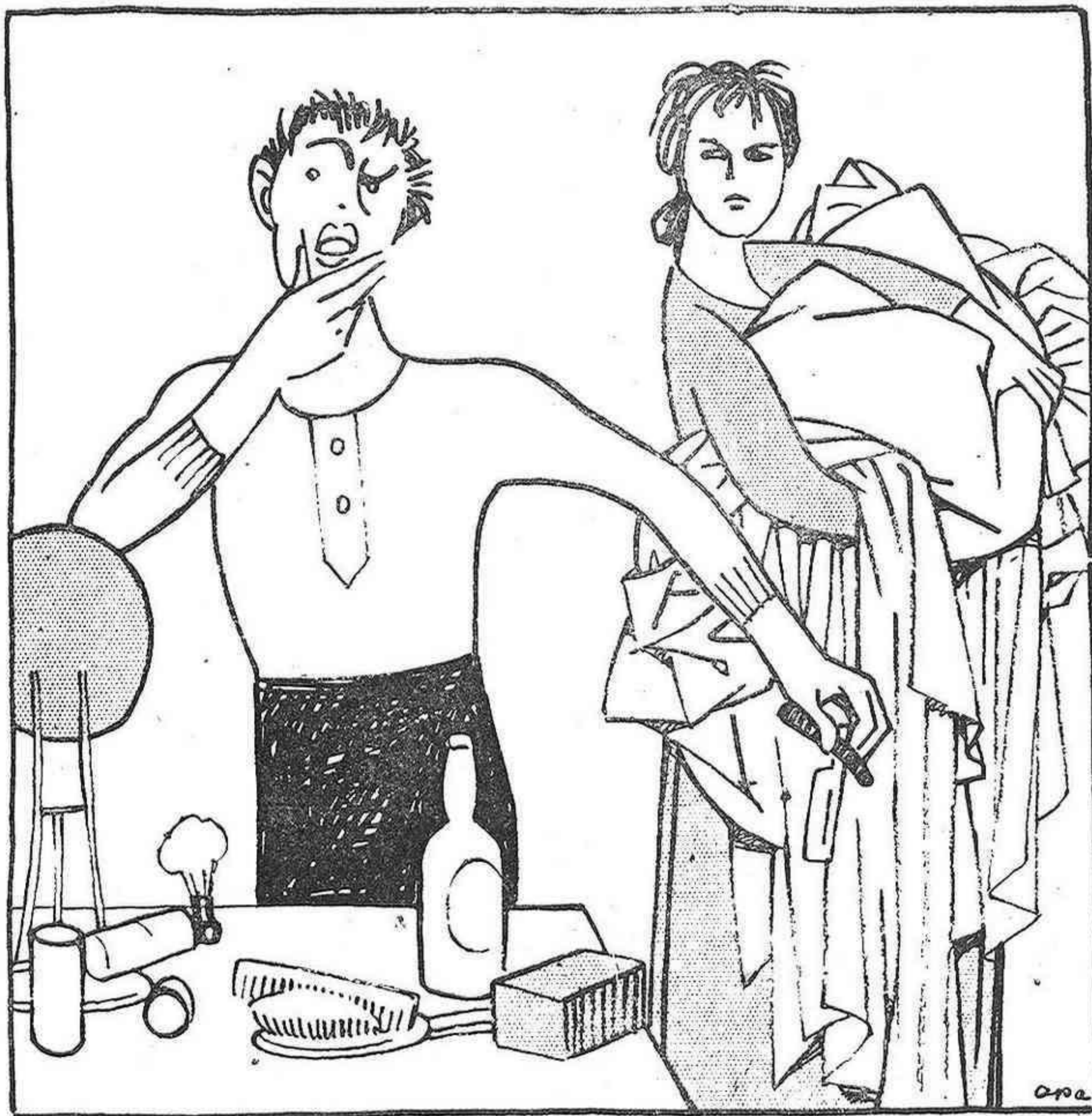
L'ESQUELLA que vé, doncs, sortirà el pròxim dimecres.

MOLT animat va veure's el festival organitzat per la casa «Artis-Imperium», que's celebrà diumenge, al Turó-Park.

Tots els números de l'atractívol programa foren desgranats amb perfecta exactitut, exceptuant els vols sensacionals del aviador Tixier, que varen resultar una aixecada de camisa.

Moltes dones guapes i molta mainada varen prestar alegria al quadro, al qual varen donar gran brillantor una temperatura primaveral i un sol esplèndid.

Felicitem a l'amic Puig per l'èxit del festival.

—Ja t'has tornat a senyalar la cara? Ets ben llonza, tant mateix! En Manel és cego i no's talla mai, afeitant-se.

—Bé, això que ho conti a sa tia...

—Sí, senyor; i que s'afelta sense mirall!

DEIA, fa pocs dies, *La Veu de Catalunya* que'l Col·legi de Metges havia presentat una instància al Ministre de la Governació per conducte del Governador, «a l'objecte d'estalviar-se el segell».

Millor seria que digués: «a l'objecte de estalviar 72 mil·lions de pessetes a Barcelona».

Setanta dos mil·lions de pessetes per a aigües brutes! Aquest sí que és un *segell* que no se l'estalviaran, per molt que facin, els despreocupats amics de *La Veu!*

MOLT bé, Marieta! L'eminent Barrientos ha dit que vol instituir a Barcelona un premi anyal per als musics compositors catalans.!

Ara és quan la celebrada diva ha donat la nota més aguda i més simpàtica de la temporada.

D'això se'n diu un *dò* excepcional.

DILLUNS a la tarde va declarar-se un incendi al carrer de la Providencia.

Els bombers varen anar-hi, però el seu servei ja no fou precís.

Naturalment.

Davant la *Providencia*, quin pito hi toquen els bombers?

AMB motiu de l'èxit que ha obtingut a Madrid l'obra d'en Benavente, *La malquerida*, entre alguns entusiastes de l'art dramàtic i de les glories patries s'ha iniciat l'idea d'oferir un banquet an en Gual.

Això resultaria terriblement incompreensible, sinó afegíssim que, segons se diu, *La malquerida* és una mena de traducció lliure del *Misteri de dolor*, del nostre Adrianet.

Per aquest motiu s'explica que's festegi an en Gual per l'èxit d'en Benavente.

Ara no més mancarà que a Itàlia, Rússia o Escandinàvia festegessin també, per idèntica causa, a un séu dramaturg.

Entre la *Mal...querida* i la *Ben...plantada* abassegarfem la terra.

SE tracta d'instal·lar cambres frigorífiques en els principals mercats de Barcelona per a conservar les viandes en les degudes condicions de frescor i salubritat.

Amb aquest objecte va obrir-se un concurs, i, com és natural, tractant-se de cambres frigorífiques, el resultat d'aquest concurs ha deixat frets a molts ciutadans.

Sí, sembla una paradoxa, però ja diu molta gent que, amb aquest concurs, no falta qui s'hi posarà calent.

VEIG que'ls regidors Pic i Abadal es disputen ja la primera tinença d'arcaldia.

Això és bonic i edificant, veieu?

Uns senyors que encara no tenen el bastó i ja se'l claven per l'esquena.

Es troba a Barcelona míster Mac-Norton i s'exhibeix al «Tívoli» en qualitat de *fenómeno* científic.

Aquest privilegiat míster té quatre ventrells—segons diuen—i absorbeix mig Mediterrani en dues hores; buida els dipòsits de can Moritz en deu minuts, es cruspeix cinquanta pans secs de quatre lliures com qui pren una pastilla «Valda», i s'empassa peixos, gripaus, granotes, tortugues i anguilles de viu en viu, i per dotzenes...

DAVANT DELS «DREADNOUGHTS»

—Vatúa la mar! . quina pesquera més magre!
—Què vols que sigui! No veus que aqueixos peixos grossos s'ho mengen tot?

EL PINTOR DE REPRODUCCIONS

—Tantes vegades que l'he afanada jo, la «Gioconda»,... i ningú m'anomena!

Es una veritable llàstima que un subjecte amb tant bones dragaderes, s'hagi presentat a Barcelona després de les eleccions municipals!...

Un home que ho engoleix tot,
sense mesura ni norma,
fins d'empassar-se és capaç
els túnels de la Reforma.

EL director del nostre confrare *La Campana de Gràcia*, Ramón Felip, ha començat a complir, en la Presó nova, cel·la 157, la condemna recaiguda amb motiu del darrer procés per llei de jurisdiccions.

Sentim el contratemps, i fem vots per a que l'estimat company pugui ben aviat tornar a casa.

Al *Royal*, amb el sopà,
i amb tè a la *Maison*, hi hà tango.
Al Banc Hispà-Americà
a més de tango, *fandango*.

LA *Gioconda*, el cèlebre quadro de Leonardo de Vinci, que va ésser robat temps enrera del Museu del Louvre de París, ha sigut recuperat a Florencia.

Un italià, nomenat Peruggia, que pintava parets a París, fou contractat per a treballar en les obres que's feien al Louvre i, al veure allí tantes obres mestres de l'art italià que'l senyor Napoleón, sense cap escrúpol, s'emportà a França, va resoldre apoderar-se d'algunes per a retornar-les a Italia.

Aquestes són les declaracions que ha donat el pintor italià, en defensa del seu acte.

No estàn mal, oi?

Patriotisme i Reivindicació.

A veure qui el condemna.

A França el podràn tenir per un lladre vulgar, però a Italia el consideraran com un hèroe de la patria.

Podrà trobar-se dolent
el fresc d'en García-Torres;
per satisfacció de l'art
fins es troba la *Gioconda*.
Mes ail, els diners que perd
la caixa de Barcelona,
(pot-ser també els trobi algú),
però a la caixa no ni tornen!

TOT rient rient, hem arribat als dies més curts de l'any. Això de curts és un dir. El dia de Sant Tomàs, en totalitat, té les mateixes vintiquatre hores de durada, com tots els altres dies.

Lo que dura menys és la claror natural.

La fosca està en el seu apogeu! Això vol dir que són els dies més llargs per als cines, pels obscurantistes i, sobretot, per als fabricants de gas i electricitat.

Tant si es diuen Canadiense,
com Catalana o Lebon,
trobant-nos en ple desembre,
aquests fan el seu agost.

UN senyor metge donà una conferencia, en l'Ateneu de Cultura, disertant sobre'l següent tema:

Quèns aconsella l'higiene actual per a viure cent anys?

Senzillament, no cal que's trenqui el cap en disquisicions científiques. Ja li direm nosaltres:

No beure aigües de Dos-Rius,
no apedregar-nos el fetge,
i procurar no tenir
necessitat de cap metge.

—Aguinaldo?... Ho sento, però aquest any no'n donem. Estem de dol, per la mort del senyor bisbe.

EL senyor Josep Bernet, un modest col·laborador, m'envia un pensament sortit del seu cap i, perquè a mi m'ha fet gràcia, m'apressuro a presentar-lo a l'aprobació del senat:

PENSAMENT

«Els diners són, en aparença, la nostra felicitat; en realitat, constitueixen la nostra desdita. Qui me'n dona més, d'aquest pensament?»

Dos fulanos s'han donat cita al camp de l'honor. Abans de creuar les armes, els dos adversaris sostenen el següent diàleg:

— Escolta, tu... les condicions del desafiament han d'ésser gravíssimes?
 — Vès si han d'ésser-ho, que un dels dos ha de quedar aquí mateix.
 — Doncs, mira... queda-t'hi tu, perquè jo me'n vaig.

CONTES

Un compliment mal intencionat.

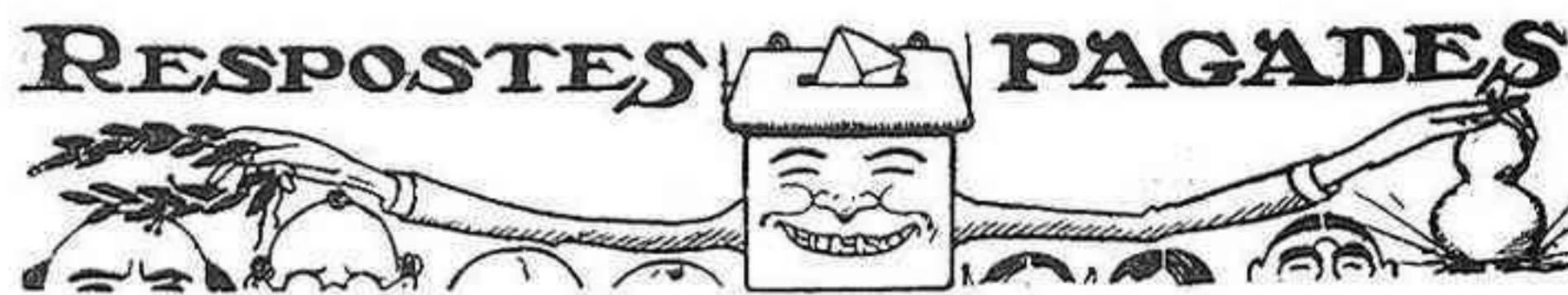
— He arribat un xic tard a la reunió, no és veritat, senyora?

— Oh!... No!... Ni pensar-ho! Vostè no arriba mai massa tard!

A l'Audiència.

El President:— Respongui l'acusat: És cert que va matar al doctor X?

L'acusat:— Sí, senyor. Però el doctor X, era el meu metge. Vaig obrar, doncs, en legítima defensa.

C. M.: Perdoni, però no m'atreveixo a creure que li assegurem que «es publicarien». Lo que li hem de dir és: «Rebut i gràcies» lo qual no significa lo mateix.— J. V. M.: No'm serveix.— Juan Vidiella Valls: Els versets són fluïdos.— R. Campins Serra: Ens quedaríem amb l'anagrama, però les solucions són gastades.— N. Rovira: Rebut el sonet, que'm sembla defectuós. Lo altre tampoc và.— Josep Bernet Torras: De tot lo que m'envia, l'única cosa profitable és el pensament.

UN «SHIP-MAN» SATISFET

— Barcelona! oh, beautiful city! Hi ha uns dears regidors que conviden a sopars de dotze duros. Very well! Good by!

Antoni López, editor — Rambla del Mig, núm. 20
 Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
 BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

ALMANAC DE LA CAMPANA DE GRACIA

PER A L'ANY 1914

L'ALMANAC

DE

LA CAMPANA

és el més popular entre la gent de sotana.

Esplica gràficament una pila d'histories.

CONTÉ

L'ALMAMAC

DE

LA CAMPANA

un grapat de ninots, tots ells deguts a plomes de cap d'ala.

Es ven per tor arreu a

2 ralets

DIETARIOS PARA 1914, DESDE 1 A 4 PESETAS

COMPRANDO

EL AÑO EN LA MANO

Almanaque enciclopedia popular de la vida práctica para 1914

Se REGALA una participación a la LOTERÍA DE NAVIDAD

PRECIOS: { Edición económica 1'50 Ptas.
de lujo 2'00

DICCIONARI

Català - Castellà & Castellà - Català

Per A. ROVIRA I VIRGILI

Un tomo d'unes 900 planes, imprès i enquadernat esmeradament. . . . Ptes. 10

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA ALMANAC

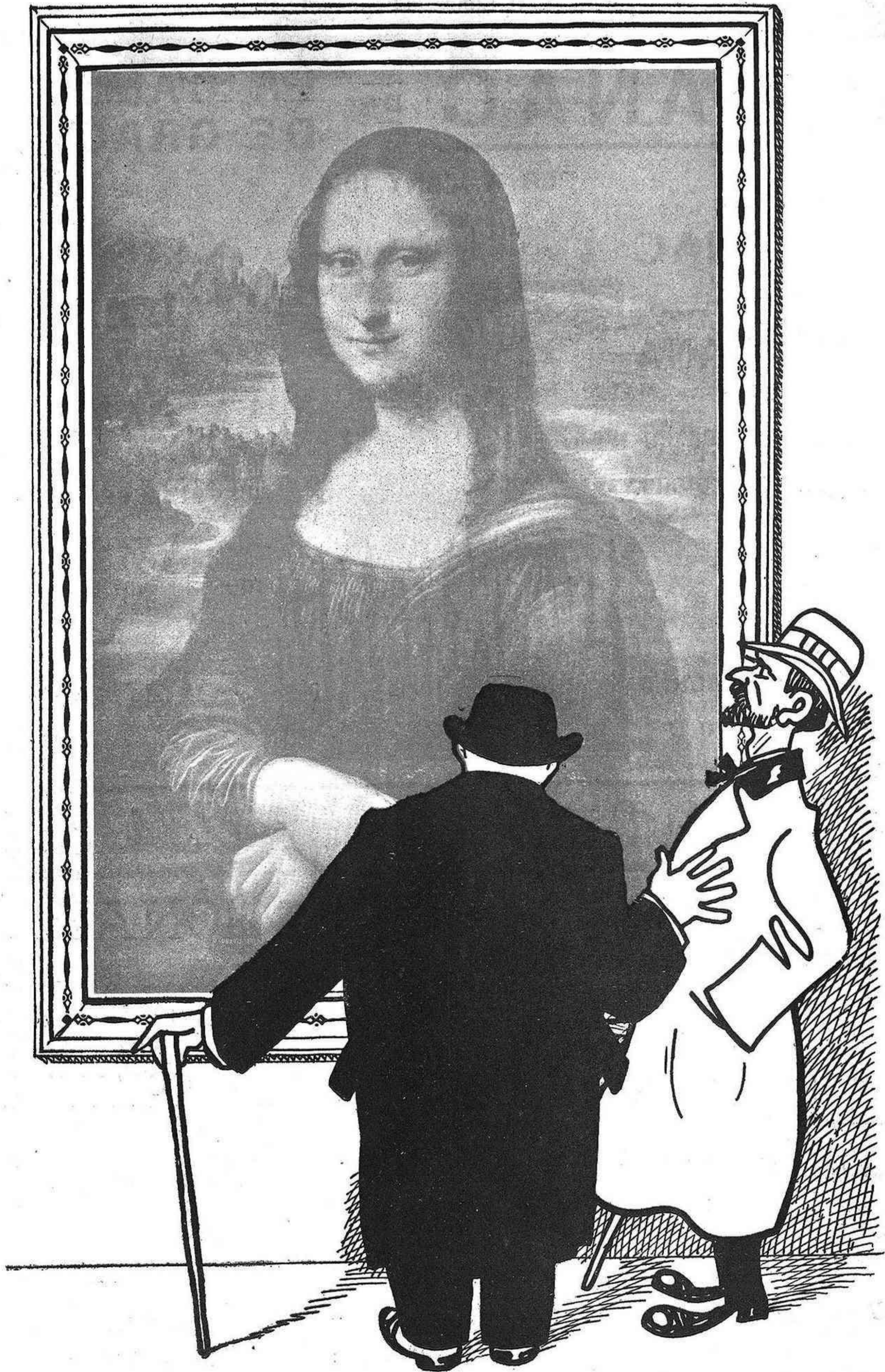
PER A 1914

Esplèndida il·lustració en negre i colors

Coberta de Rosa Riera

Preu: UNA pesseta

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

LA JOIA DE LA GIOCONDA

— Tant mateix, sembla que l'han trobadal...
— Vetaquil Per això fa aqueix somris de satisfacció.